

Wycieczka uczestników do kopalni Guido i Karaoke

Mały komentarz

Jeżeli mówimy o Mikołaju Koperniku to zawsze gdzieś w pamięci mamy jego dzieło, które pisał we Fromborku przez około trzydzieści trzy lata *De Revolutionibus*. Natomiast w ciągu pięciu lat (1507 - 1512) napisał niewielką pracę pt.: *Mikołaja Kopernika mały komentarz do wysuniętych przez niego hipotez o ruchach ciał niebieskich*. Praca ta została wydana wiele lat po śmierci autora. Historycy nauki a w szczególności historycy astronomii oraz biografowie domniemywali, że owe dzieło zostało zagubione.

W wieku XIX odnaleziono, rewelacyjnie zachowane ręczne odpisy tej pracy naukowej! Jeden z nich znalazł się w Bibliotece Obserwatorium Astronomicznego w Sztokholmie inny znaleziono w bibliotece w Wiedniu wreszcie trzeci egzemplarz tego traktatu odnaleziono w Szkocji. Aksjomaty zawarte w tej pracy właściwie streszczają główne dzieło Mikołaja Kopernika, w którym chciał ukazać wyniki swoich obserwacji i przemyśleń:

- nie istnieje wspólny środek dla wszystkich kręgów - czyli sfer niebieskich,
- środek Ziemi nie jest środkiem świata,
- wszystkie planety poruszają się naokoło Słońca,
- stosunek rozmiarów Ziemi do odległości od Słońca jest większy od stosunku orbity Ziemi do gwiazd stałych,
- ruchy jakie obserwujemy na niebie nie są wynikiem ruchu sfery niebieskiej lecz są efektem ruchu Ziemi,
- ruch Słońca jest następstwem ruchu Ziemi,
- ruch planet, ich cofanie się i ruch prosty są złożeniem ruchu samych planet wokół Słońca i ruchu Ziemi.

Jednak najwięcej uwagi poświęca się samemu *De Revolutionibus*, osoby i miejsca przechowywania rękopisu zwanego autografem były następujące:

1. Mikołaj Kopernik (1473 - 1543) - Frombork,
2. Tiedeman Giese (1480 - 1550) - Warmia,
3. Jerzy Joachim Retyk (1514 - 1574) - Lipsk, Kraków, Koszyce,
4. Walentyń Otho (ok. 1545 - ok. 1603) - Koszyce, Heidelberg,
5. Jakub Christmann (1554 - 1613) - Heidelberg,
6. Jan Amos Komeński (1592 - 1670), miejscowości nieznane,

7. Otto von Nositz (1608 - 1664) i spadkobiercy, Jawor Śląski, Praga,
8. Biblioteka Muzeum Narodowego w Pradze (1945 - 1956),
9. Biblioteka Jagiellońska w Krakowie (od 25.09.1956 r. do dzisiaj).

Przeoglądając rękopis można wiele dowiedzieć się o samym autorze. Równe, kaligraficzne pismo tzw. kursywa humanistyczna świadczy o uporządkowaniu myśli wiodącej. Równiutkie tabele i przejrzyste rysunki pokazują wielkość autora. Widać miejsca gdzie dzieło powstawało na skutek jakiegoś natchnienia, inkaust coraz jaśniejszy świadczy o tym, że dolewano do niego wody. W innym miejscu widzimy plamy czy nawet wylany kałamarz, prawdopodobnie Mikołaj Kopernik miał zawsze napełniony kałamarz. Różna grubość pisma może zależeć od różnej grubości naciętego gęsiego pióra. W pewnej części tabel do nagłówek stosował czerwony atrament. Widać, że dzieło powstawało wiele lat pod koniec widać rękę doświadczonego pisarza. Nawet bez znajomości łaciny, astronomii, geometrii patrząc tylko na zapisane stronicie możemy wiele dowiedzieć się o osobie i geniuszu Mikołaja Kopernika.

Jacek Szczepanik